

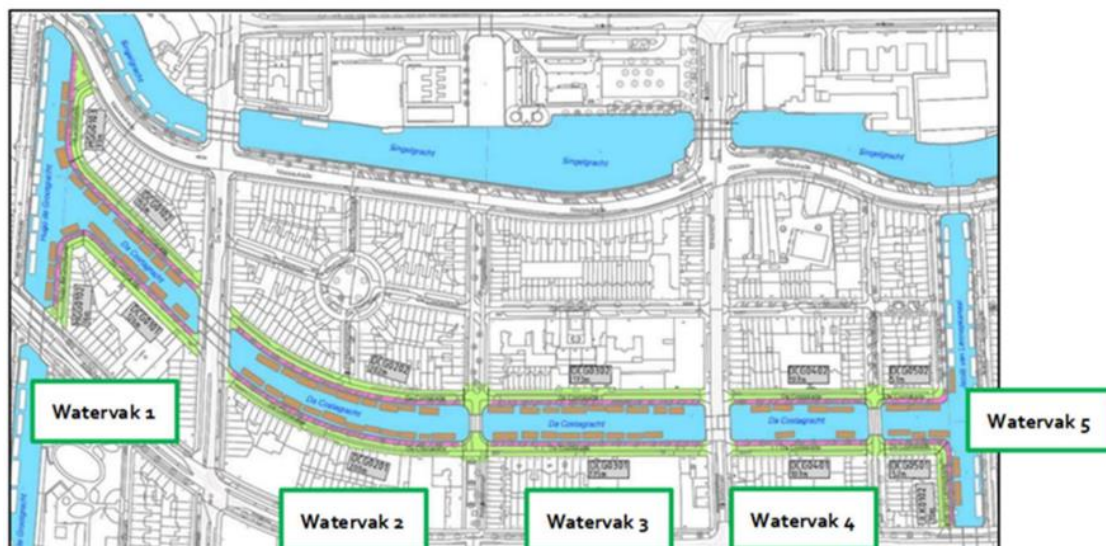
Memo

Aan Stadsdeelcommissie West
Van Ester Fabriek
Betreft Memo inzake kademuurvervanging Da Costakade
Datum 24 januari 2025

Beste leden van de stadsdeelcommissie,

Op 19 november 2024 hebben wij de kademuurvervanging aan de Da Costakade besproken. Ik heb toen toegezegd om u uitgebreider te informeren over de opgave waar we aan de Da Costakade voor staan, de (on)mogelijkheden van de verschillende kadevernieuwingsmethoden en de zorgen die bij bewoners leven over woonbootverplaatsingen en bomen.

Op de Da Costakade wordt de komende jaren 1.600 meter kademuur vervangen. Een hele opgave met een grote impact op de buurt, ook omdat er 73 woonboten liggen en er 130 bomen staan. Woonboten kunnen niet blijven liggen tijdens het werk, en boombehoud is moeilijk bij kadewerkzaamheden. Omdat we niet alle kademuren aan de Da Costakade tegelijkertijd kunnen vervangen, is het werk opgedeeld in vijf projecten. Elk project beslaat een watervak, zie figuur 1.

Figuur 1: Scope vernieuwing Da Costakade

Sommige bewoners moeten met hun woonboot lange tijd verhuizen, andere bewoners worden langdurig geconfronteerd met overlast van werkzaamheden voor de deur. Het is niet meer dan logisch dat de bewoners zich daar zorgen over maken en ik begrijp uw verzoek om aanvullende informatie dan ook goed. U heeft ook schriftelijke vragen ingediend, deze worden in bijlage 1 beantwoord.

In deze brief geef ik helderheid over de toepasbaarheid van een innovatieve kadevervangingsmethode en ga ik in op het onderzoek dat in 2023 is uitgevoerd naar de mogelijkheden om meer bomen te behouden en minder woonboten te verplaatsen. De communicatie hierover is niet eenduidig geweest wat tot verwarring heeft geleid. Daarnaast neem ik u mee in de planning van het project en de kenmerken van de verschillende deelprojecten.

Vervangingsmethoden kademuren

In 2019 is gestart met het versneld herstellen van de bruggen en kademuren in Amsterdam. Hiervoor is een programmatische aanpak ontwikkeld waarbij gelijktijdig werd ingezet op enerzijds het verhogen van het aantal projecten in uitvoering en anderzijds op innovatie. Hiervoor heeft de gemeente de markt uitgedaagd innovatieve uitvoeringsmethoden te ontwikkelen waarmee sneller gewerkt kan worden dan met traditionele methoden, het Innovatiepartnerschap Kademuren (IPK).

Tijdens de ontwikkeling van drie IPK-methoden, startte ook de voorbereiding van projecten die volgens de traditionele methode uitgevoerd worden. Gezien de slechte staat van de Da Costakade en de veiligheidsrisico's die dat met zich mee bracht, is in 2019 gestart met de voorbereiding van het herstel van de Da Costakade volgens de traditionele methode. In februari 2025 starten daar de voorbereidende werkzaamheden op watervak 4 en in maart 2025 gaan we daadwerkelijk van start.

Analyse naar de mogelijkheden van IPK op de Da Costakade

Terwijl de voorbereiding van de vervanging van de Da Costakade met de traditionele methode liep, werden de voordelen van de eerdergenoemde innovatieve methoden (IPK) steeds duidelijker. Maar ondanks de voordelen zijn de IPK-methoden niet overal inzetbaar. De mogelijkheden verschillen per kademuur en zijn onder andere afhankelijk van factoren zoals de aanwezigheid van veiligheidsconstructies, de aanwezigheid van de oergeul, de breedte van de gracht en de breedte van de kadeconstructie.

Om zeker te weten dat de juiste vervangingsmethode wordt toegepast op de Da Costakade, is eind 2023 een onderzoek gestart (zie hiervoor bijlage 2). Met het onderzoek wilden we te weten komen of door de toepassing van IPK-methoden meer bomen behouden kunnen blijven op de Da Costakade en minder woonboten verplaatst hoeven te worden. Voor dit onderzoek zijn de IPK-methoden gebruikt zoals die tijdens de drie IPK-pilotprojecten werden toegepast. Dit onderzoek is uitgevoerd voor watervak 1, 2, 3 en 5. Niet voor watervak 4, omdat dit watervak al te ver in voorbereiding was.

Er zijn 4 aspecten uit het onderzoek doorslaggevend voor de keuze de traditionele bouwmethode toe te passen in watervak 3:

1. Boombehoud in relatie tot kademuurdikte
2. De aanwezigheid van de oergeul
3. De aanwezigheid van twee veiligheidsconstructies
4. Woonbootverplaatsingen

IPK en boombehoud

Het behouden van bomen op kademuren is alleen mogelijk als de bomen gezond zijn en als de wortels niet beschadigd worden bij de werkzaamheden. Om de wortels niet te beschadigen, moet

de ruimte tussen de kadelijs (het water) en de boomwortels minimaal 55 centimeter zijn. Zo is er voldoende ruimte om een stevige nieuwe kademuur te bouwen.

Op de Da Costakade is de kademuur op dit moment vaak dunner dan 50 centimeter. Er is dus extra ruimte nodig achter de huidige kademuur, waar de boomwortels groeien, om de nieuwe kademuur aan te leggen. De boomwortels zullen dermate beschadigd worden dat de bomen de werkzaamheden niet zullen overleven. Op basis hiervan is in 2023 geconcludeerd dat het voor IPK-partijen niet mogelijk is om extra bomen in watervak 3 te behouden.

Daarom zijn de voorbereidingen voor herstel via de traditionele methode daar voortgezet. In watervakken 1 en 2 kunnen met de toenmalige inzichten maximaal 6 bomen behouden blijven.

IPK en de oergeul

Een deel van Amsterdam is gebouwd bovenop de oergeul, een voorloper van het huidige IJ-meer. Watervak 2, 3 en 4 liggen deels bovenop deze oergeul. Op plekken waar de oergeul ligt, is de ondergrond minder stabiel en ligt de zandlaag voor het funderen van de palen dieper. Van de 3 IPK-methoden zijn er 2 niet geschikt om op zo'n instabiele ondergrond toe te passen. De combinatie van beperkte kademuurdikte en de aanwezigheid van de oergeul heeft bepaald dat we voor watervak 3 de traditionele bouwmethode moeten toepassen.

IPK en veiligheidsconstructies

Als een kademuur op instorten staat, moeten we veiligheidsmaatregelen nemen. Soms kiezen we ervoor zwaar verkeer van een kademuur te weren en soms is een veiligheidsconstructie noodzakelijk. Veiligheidsconstructies zijn er in verschillende vormen, de bekendste is waarschijnlijk de damwand. Deze is op verschillende plekken in de stad te zien. Damwanden drukken we voor de kademuur in de grond en vullen we op met zand om de beweging van de kademuur tegen te houden. De aanwezigheid van een damwand heeft consequenties voor de mogelijke herstelmethodes. In 2023 stond in watervak 3 al een damwand en werd de plaatsing van een tweede damwand voorbereid. Vanwege de damwand bleek het destijds het niet mogelijk daar aan het werk te gaan met IPK methoden. Om kosten te besparen is de tweede damwand in overleg met Dura Vermeer ontworpen en geplaatst zodat ze deze kan gebruiken tijdens herstelwerkzaamheden.

IPK en woonbootverplaatsingen

De IPK-pilotprojecten zijn uitgevoerd op plekken waar de gracht breder is en/of waar minder woonboten liggen dan op de Da Costakade. De IPK-projecten werden dus uitgevoerd met standaard pontons die relatief grote afmetingen hebben. Die pontons zouden in de smalle Da Costagracht veel ruimte innemen. Daarom is in 2023 geconcludeerd dat ook bij het toepassen van IPK-methoden het merendeel van de woonboten verplaatst zou moeten worden. Het was ten tijde van het onderzoek eind 2023 onbekend wat de afmetingen van de pontons na uitvoering van de IPK-pilotprojecten zouden kunnen worden. Dat was afhankelijk van de stabiliteitsberekeningen die nog moesten worden uitgevoerd.

Inmiddels hebben 2 IPK-partijen hun pilot succesvol afgerond, zij geven aan met minder werkruimte te kunnen werken. Nieuw onderzoek zal moeten uitwijzen hoeveel woonboten

hierdoor in het watervak kunnen blijven liggen tijdens de werkzaamheden. Dit onderzoek zal uitgevoerd worden voor watervakken 1, 2 en 5 omdat de voorbereiding hiervan minder ver gevorderd is.

Planning vervangen kademuren en vernieuwen straat

In Allereerst wordt watervak 4 hersteld, gevolgd door watervak 3. Het herstel van de kademuren in watervak 1, 2 en 5 staat gepland voor de periode 2027-2031.

Watervak 4

In februari 2025 beginnen we met het vervangen we de kademuren tussen Kinkerstraat en Jacob van Lennepstraat (watervak 4). Daarna vernieuwen we de straat. De werkzaamheden zijn in december 2024 gegund aan Dura Vermeer die de kademuren op traditionele wijze gaat vervangen. De voorbereidingen hiervoor zijn nagenoeg afgerond.

Bomen in watervak 4

In watervak 4 stonden 14 bomen. Hiervan hebben we er 6 kunnen verplanten. Er moesten 8 bomen worden gekapt omdat ze niet behouden kunnen blijven tijdens de werkzaamheden aan kade. De kapvergunning voor deze activiteiten is verleend op 22 mei 2024 en is mede gebaseerd op advies vanuit de onafhankelijke commissie Beschermwaardige Houtopstanden. Dit is een onafhankelijke commissie die het college adviseert over alle zaken die betrekking hebben op (potentieel) beschermwaardige bomen.

Tegen de kapvergunning zijn bezwaren ingediend bij het Juridisch Bureau. Naar aanleiding van deze bezwaren heeft er op 3 september 2024 een hoorzitting plaatsgevonden. Het juridische bureau heeft geadviseerd om de bezwaarschriften ongegrond te verklaren. Het Dagelijks Bestuur van Stadsdeel West heeft dit advies overgenomen en heeft op 29 oktober 2024 met de beslissingen op bezwaar, de bezwaarschriften ongegrond verklaard (BOB JB.24.008988.001). Bezwaarmakers zijn tegen deze beslissing op bezwaar in beroep gegaan en hebben tevens verzocht om een voorlopige voorziening te treffen voor het schorsen van de beslissing op bezwaar. Met de uitspraak van 25 november 2024 heeft de voorzieningenrechter dit verzoek afgewezen. In december 2024 zijn de 8 bomen gekapt en 2 bomen verplant. De resterende 4 bomen worden medio februari verplant.

Woonboten in watervak 4

In watervak 4 liggen 4 woonboten, 3 daarvan worden verplaatst naar de Bilderdijkkade en 1 naar watervak 3. De woonboten worden daar aan meerpalen vastgelegd waardoor ze niet direct aan de kade liggen. De verplaatsingsovereenkomsten worden momenteel afgesloten in overleg met de bewoners.

Op de Bilderdijkkade wordt een gewichtsbeperking voorbereid voor het verkeer dat over de kade rijdt of daar parkeert. Zo houden we de kade stabiel. Hierover wordt momenteel het gesprek gevoerd met de omgeving.

Watervak 3

De werkzaamheden op watervak 3, tussen de Potgieterstraat en de Kinkerstraat, zijn naar voren gehaald en lopen nu deels parallel aan de werkzaamheden op watervak 4. De voorbereidingen zijn in een vergevorderd stadium en naar verwachting starten de werkzaamheden aan watervak 3 in de tweede helft van 2025. De planning hiervan hangt nauw samen met omgevingsprojecten. De resterende woonboten aan dit rak moeten namelijk verplaatst worden voordat de herstelwerkzaamheden aan brug 108 starten.

Veiligheidsconstructie in watervak 3

In 2017 is hier een veiligheidsconstructie geplaatst om te voorkomen dat de kademuur bezwijkt. Aangezien de rest van de kademuur bleef bewegen is eind 2023 besloten aanvullende veiligheidsmaatregelen te nemen. Vier woonboten zijn begin 2024 met spoed verplaatst en een deel van de straat werd afgesloten voor verkeer om de belasting op de kade te beperken. Vooruitlopend op het herstel heeft Mobilis een veiligheidsconstructie geplaatst. Om de 4 woonboten, conform de wens van de bewoners, zo snel mogelijk weer terug te kunnen plaatsen aan een vernieuwde kade, is de vervanging van de kademuren van watervak 3 naar voren gehaald. IPK-methoden kunnen niet altijd toegepast worden op kademuren waar een veiligheidsconstructie staat omdat ze dan beperkt zijn in hun werkruimte op het water.

Bomen in watervak 3

Langs watervak 3 staan 32 bomen, Ook staat er 1 stobbe (boomstronk) van een beschermwaardige boom die tijdens een zomerstorm in 2024 is omgewaaid. Van de 32 bomen zijn 3 niet in het beheer bij de gemeente Amsterdam omdat ze via wildgroei op de Da Costakade terecht zijn gekomen. Van de 29 bomen in beheer van de gemeente Amsterdam verkeren 6 in matige, 4 in redelijke en 19 in goede staat.

Tijdens de vervanging van de kademuren kunnen deze bomen niet blijven staan. Uit verschillende onderzoeken naar de wortels en de staat van de bomen is gebleken dat voor 11 bomen, verplanting mogelijk is. Helaas moeten de overige 21 bomen, waarvan 4 als beschermwaardig zijn geclassificeerd, worden gekapt. De boom-technische kwaliteit van de 4 bomen is goed, maar behoud hiervan is vanwege uitvoeringstechnische redenen niet haalbaar. De stobbe moet ook verwijderd worden.

Voor het kappen van de 21 bomen, het verplanten van 11 bomen en het verwijderen van de stobbe heeft het college van B&W op 9 oktober 2024 een kapvergunning verleend. Onderdeel van de vergunningaanvraag was ook hier een positief advies van de onafhankelijke commissie Beschermwaardige Houtopstanden. Tegen deze vergunning zijn 38 bezwaren ingediend. De hoorzitting hiervoor met het juridisch bureau vond plaats op 16 januari 2025.

Woonboten in watervak 3

In watervak 3 bevonden zich 17 woonboten. Hiervan zijn 4 begin 2024 met spoed verplaatst naar de Ruige Speelplek naar aanleiding van de eerdergenoemde veiligheidsmaatregelen. Vertraging van de werkzaamheden op watervak 3 is dus onwenselijk omdat 4 woonboten een jaar wachten om terug te kunnen keren naar hun ligplaats. Voordat de werkzaamheden beginnen worden nog

eens 11 woonboten verplaatst naar een tijdelijke ligplaats, 2 woonboten blijven tijdens de werkzaamheden in het watervak.

Watervak 1, 2 en 5

Na watervak 3 en 4 vervangen we de kademuren van de overige watervakken. Hier liggen 50 woonboten en staan 84 bomen. Op dit moment onderzoeken we welke bouwmethoden we hier kunnen toepassen. Hierbij houden we rekening met de technische mogelijkheden en de zorgen en wensen van de omgeving. We verwachten niet eerder dan in 2027 te starten in watervak 2, gevolgd door watervakken 1 en 5. We streven ernaar rond 2031 alle kademuren van de Da Costakade te hebben vervangen.

Conclusie

De projectvoorbereiding op de Da Costakade loopt sinds 2019. In 2020 is pas gestart met het ontwikkelen van IPK-methoden, deze werden in 2023 en 2024 in de praktijk getest en doorontwikkeld. In 2024 zijn met 2 van de 3 IPK-partijen raamcontracten afgesloten, toen waren de projectvoorbereidingen voor 2 van de 5 watervakken al in volle gang.

In watervak 4 gaat Dura Vermeer vanaf februari 2025 aan de slag. Ook de uitvoering van watervak 3 volgt snel. **Uitstel van werkzaamheden in watervak 3 zorgt voor hoge kosten en forse vertraging** terwijl 4 van de 17 woonboten in dit watervak al een jaar wachten om terug te kunnen keren naar hun ligplaats. Het is daarnaast onzeker of IPK-methoden daadwerkelijk in dit watervak aan de slag kunnen vanwege de aanwezigheid van veiligheidsconstructies en de oergeul. Ook blijkt uit het eerdergenoemde onderzoek uit 2023 dat boombehoud niet mogelijk is en het voorkomen van woonbootverplaatsingen hoogst onzeker.

Mogelijk zijn er wel kansen voor de watervakken 1, 2 en 5, die minder ver in de voorbereiding zijn dan de vakken die dit jaar in uitvoering gaan en minder gebonden zijn aan de planning van werkzaamheden in de omgeving. Daarom zeg ik u toe om aanvullend onderzoek te laten doen naar de kansen die de IPK-methoden bieden voor het herstel van de watervakken 1, 2 en 5 mét boombehoud en minder woonbootverplaatsingen. De resultaten hiervan zal ik met u delen.

Ik vertrouw erop uw zorgen hiermee weg te hebben genomen, maar ben natuurlijk bereid aanvullende vragen van u of van bewoners mondeling te beantwoorden, samen met de programmadirectie. Voor meer informatie kunt u ook terecht op de projectpagina van de [Da Costakade](#), op de website over kademuren en bruggen van de [gemeente Amsterdam](#) of op het verhalenplatform [Aan de Amsterdamse grachten](#).

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in blue ink, appearing to read 'Ester Fabriek', with a stylized flourish at the end.

Ester Fabriek

Portefeuillehouder verkeer en vervoer, water en luchtkwaliteit